

הבית והעליה פרק עשירי בבא מציעא

ק"ו.

עין משפט
נר מצוה

לכדו הוא דר. ובעל הבית יואל מציתו בעל כרחו: דרך גגין. לעלות מבחוץ דרך סולם הקצוע לכניסת פתח העליה ויכנס לעליה הנפתח ומשם ירד לבית בסולם: עליה קצילה עילוי. לעלות דרך סולם וליכנס לפתח ולדור למעלה אל טורח של עליה

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כשהוא דר לכדו הוא דר בדמעיקרא או דלמא שניהם דרין דא"ל אדעתא לאפקינן לא אגרי לך אם תמצא לומר אשניהם דרין בו כשהוא משתמש בדרך פתחים משתמש או בדרך גגין משתמש מי אמר בדמעיקרא מה מעיקרא דרך גגין השתא נמי דרך גגין או דלמא מצי אמר ליה עליה קבילי עלאי עליה ויירדה לא קבילי עלאי אם תמצא לומר ימצי אמר ליה עליה ויירדה לא קבילי עלאי שתי עליות זו על גב זו מהו איפחית עליונה נחית ודר בתחתונה איפחית תחתונה מהו למיסלק לגמרי בעליונה מי אמרין דא"ל שם עליה קבילית עקך או דלמא חד עליה קביל עליה שתי עליות לא קביל עליה יתיקו: רבי יוסי אומר התחתון נותן את התקרה כו': מאי תקרה רבי יוסי בר חנינא אמר קנים^(א) וסנאין וסמיני אמר רבי שמעון בן לקיש לוחים ולא פליגי^(ב) מר כי אתריה ומר כי אתריה הנהו בי תרי דהוו דיירי חד עילאי וחד תתאי איפחית מעויבה כי משי מיא עילאי אולי ומוקי לתתאי^(ג) (מי מתקן) ר' חייא בר אבא אמר העליון מתקן ור' אלעי משום ר' חייא בר' יוסי אמר

איפחית תחתונה מהו למירד בעליה. וא"ת אי דלמא ליה עליה שמתח עליה זו אני משכיר לך פשיטא שידור בעליונה ששיעבד לו ואי אמר שעל גבי בית זה אני משכיר לך פשיטא שלא יכול לסלקו ליך בעליונה וי"ל דלעולם דא"ל שעל גבי בית זה אני משכיר לך ומספקא ליה דלמא עליה עליונה נמי היא בכלל בית והא דא"ל שעל גבי בית זה משום דעיקר הבית היא למטה ולא על גב דמוכר את הבית לא מכר את העליה לענין שיעבוד זה מיהא הוי בכלל בית:

רבי יהודה אומר אף הדר בתוך ש"ל חבירו צריך להעלות לו שבר. מה שפירש דקונטרס דאס אין נותן לו שכר מיחוי כרצית אין נראה לר"י דמה רצית שיהי האל דלא הלוחי כלום שהרי אס הבית נשקף לא היה נותן לו יליאומי וגם אין אנו צריכין לטעם דרצית שהרי טעמו הוא משום דזה נהנה וזה חסר כדמפרש בגמרא:

ויושב בבית עד שיתן לו יציאותיו. פי' דקונטרס דטעמא משום דהשתא לא נהנה דהרי עליה מוכנת לו וקשה דהא נהנה הוא שאין צריך לעלות ונראה דגרס ומקרה את העליה ויושב במוכה פי' בעליה ולא יימא לבעה"ז ליכנס במוכו עד שיתן לו יליאומי: בשלשה

וירדה לא קבילית עלי: שתי עליות זו על גב זו מהו. והגמרא מפרש לבעיה וא"ל: איפחית^(א) עליה עליונה. והוא שכן העליונה פשוט לי דדר בתחתונה דר"ש דהא עדיפא ליה: אלא איפחית תחתונה. והוא שכן את התחתונה מהו דנידחיה משכיר אלל העליונה או נכוף את המשכיר וידור עמו בצית: דא"ל עליה. מעלה: קנים וסנאין. מעשה תקרה כעין מחלול שקורין קלידי"ש: וסמיני אמר ריש לקיש. שם חסס תלמידו של ריש לקיש: נווין. פלנ"ש בלע"ז מנסרים של ארז: איפחית מעויבה. והתקרה קיימת אלא שהמים שותמין ויורדין דרך הפתחים הוו. ולאו שוכר ומשכיר הוו אלא בית של זה והעליה של זה: ויוסף הורד. תרגומו איפתח. ר' חייא בר' יוסי אמר תחתון וכו': בפלוגתא דר' יוסי ורבנן. דמתניתין דס"ד דהא דקאמר ר' יוסי העליון נותן את המעויבה כדי שלא יתיקו מימיו את התחתון הוא דקסבר על המזיק להרחיק את עצמו והתחתון נותן תקרה שהרי השכיר לו מקום לגור ות"ק סבר על הניזק להרחיק את עצמו הלכך מעויבה נמי על התחתון לעכב המים שלא ירדו עליו: וסיפכא דרבי יוסי ורבנן. דהכא בהיקא דמתקן פליגי ומעויבה זו לעכב המים ובשיל נזקי התחתון: איפכא שמעינן להו. דר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו: מן הכור. שהרשין מתפשטין ונוקצין בכותלי הכור ומחלידין את הקרקע והכתלים נופלים: חרוב ושקמה. יש להן שרשין ימירין וארוכין משאר אלנות: זין מלמעלה. זין שהאילן נמוך מן הכור שרקעית הכור למעלה משרשי האילן שהאילן נטוע בצקעה והכור צר והתם מפרש מפני שמחלידין את הקרקע ומעלין עפר ומקלקלין קרקעיתו של צור: מן הכור. ששניהם צקרקע השוא: ויוסן דמים. בעל הכור לבעל האילן: אלא אי איכא למימר דפליגי. אס יש לתלות פלוגתא דהנך אמוראי דלעיל בפלוגתא דתנאי: בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן דהתם הוא דפליגי. מ"ד

הגהות הב"ח

(א) גבי דפליגי בפלוגתא: (ב) במשנה ובמקרה את העליה ויושב בבית: (ג) ד"ה איפחית מעויבה והוא שכן העליונה וסנאין פליגי מעויבה עליה מתקן: (ד) ד"ה אמר ר' יהודה ור' בעל העליה זו כלהו חור ומקבל מנותיו מזה הרה ליה שהוא דר בתוך שלו ואי נמי זה לא חסר דהא בלאו הכי לא הוי בני לה איהו זה מיהא נהנה שאלולי בית זה כ"ל:

מוסף רש"י

עשרים וחמש אמה. ק' שיערו שהשקצין מנשכין והולכין ומקלקלין את סתלי הכור (ב"ב יח). ובחורב ובשקמה. שרשיהם מוכוים (שם כה). בין מלמעלה. בלאו מן מלמעלה בגובה שיפוע הר והסני בשפלו, בין מן הצד. צקרקע שיה (שם). ונותן דמים. דמיו דנכסות נטע שאינו מוקד עד זמן גדול לא חייבוהו חכמים לקון כלל דמים בשכיל היקף דמיו (שם). בגרי דליה. בתים הבאים לו מיד גופו של בעל הבית ממש (שם כב). הבית והעליה של שנים. בית של זה והעליה של גבה הוא של אחר (ב"ב כ). עד שיתן לו את יציאותיו. מה שהולא על הבית (שם).

ה א ב מ"י פ"ה מהל' שכתוב ה' ח סמג עשין פט טו"ע ח"מ ס' ש"י סעי' יח: ג ו מ"י שם טו"ע שם סעי' יט: ז ד מ"י פ"י מהל' שכתוב ה' ו סמג עשין פט טו"ע ח"מ ס' קנה סעי' יז: ח ה מ"י שם ה' ה טו"ע שם סעי' לא: ט ו מ"י שם ה' ז סמג שם טו"ע שם סעי' לב: י א מ"י פ"ו מהל' שכתוב ה' ד סמג עשין פט טו"ע ח"מ ס' ש"י סעי' א ועיין מ"ש מה המ"מ בפ"ד מהל' שכתוב ה' א: יא ח מ"י פ"י מהל' שכתוב ה' ה סמג עשין פט טו"ע ח"מ ס' קנה סעי' לא: יב ט מ"י שם ה' ו טו"ע שם סעי' ד: יג י מ"י שם פ"ד ה' ג טו"ע שם טו"ע ח"מ ס' קנה סעי' ה: כראשית לט א

תורה אור השלם
1 יוסף הורד מצריקה ויקרה פופיטר סריס פרעה שר הדוכחים איש מצרי מיד השימנעאלים אשר הורדו שמה: בראשית לט א

לעני רש"י

קלידי"ש [קלידי"ש].
רשות נצרים, מחללות.
פלנ"ש [פלנ"ש].
קרישים.
קבלי"ש [קבלי"ש].
יתדות, קרסולים.

על העליון לתקן כרצון ומ"ד על התחתון כרצו יוסי: בחזוקי פקרה. וכשאלו התחתון נועק שאינו חס למימיו אלא העליון נועק ואומר כשאלו דורך על הנסרים הם מנענעים ואני דואג שמה תהפך אחד מהן תחתיו או תשטמ מן הקורה ואפול: חזוקי פקרה הוא. מאחר שהוא טח צטיע אין הנסרים נדין ממקומן: אשווי גומות הוא. דחזוקי פקרה סגי ליה צימדות שקורין קבלי"ש בלע"ז: אינו והאמר רב אשי וכו'. אדרבי חייא בר יוסי פריך דלמא על התחתון לתקן ואוקימנא כרצו יוסי והא מודה רבי יוסי בגירי דליה אע"ג דלמא על הניזק להרחיק את עצמו ה"מ היכי דלאו אדם עצמו מוזיק כגון אילן וצור בשעת נטיעתו אינו מוזיק אלא השרשים גדילין ומתפשטין מאלהן לאחר זמן אלל היכא דאדם עצמו מוזיק וזרק בו חזיו כי הכא ששופך המים על ראשו מודה הוא דלא גרמא דניקצין הוא דחיפטר אלא מוזיק ממש הוא ואדם מועד לעולם עד וישן שוגג ומוד: דפסקי וסדר נפלי. לא היתה מקום רחיצת ידים על עליון על מקום נזקי תחתון אלא בנמסר אחר ממש הן נמשכין עד שנופלים בנמסר: שמוקין: בתנ"י של שנים. בית של זה והעליה של זה שחלקו כך בנחלת אביהן: אמר בעל העליה לבעל הבית לננות. החומה והתקרה התחתונה המוטלין עליו לננות והוא יבנה החומה מן התקרה ולמעלה ותקרה העליונה של גג: בונה בית. לכו עד תקרה התחתונה: עד שיתן לו יליאומי. ואח"כ יאל ממנו ויבנה עליה: אמר ר' יהודה אף זה דר בתוך של חבירו. אס כן הוא אף בעל העליה זו כשהוא חוזר (י) מעומיו לזה שהוא דר בתוך שלו ואי נמי זה לא חסר דהא כלל הכי לא הוי בני לה איהו צריך להעלות לו שכר דזה מיהא נהנה שאלולי בית זה אין לו מקום לדור שם וקסבר זה נהנה זה לא חסר חייב וצריך להעלות לו שכר ואי לא מיחוי כרצית: אלא בונה. וגומר את הכל ומקרה את העליה למעלה וכל הצריך לה: ויושב בבית. התחתון דהוא ליה זה לא נהנה זה לא חסר הוא לא נהנה שהרי עליה מוכנת לו לדור זה זה לא חסר דכלל הכי לא חסר ליה דהא לא הוי בני לה: גמ'